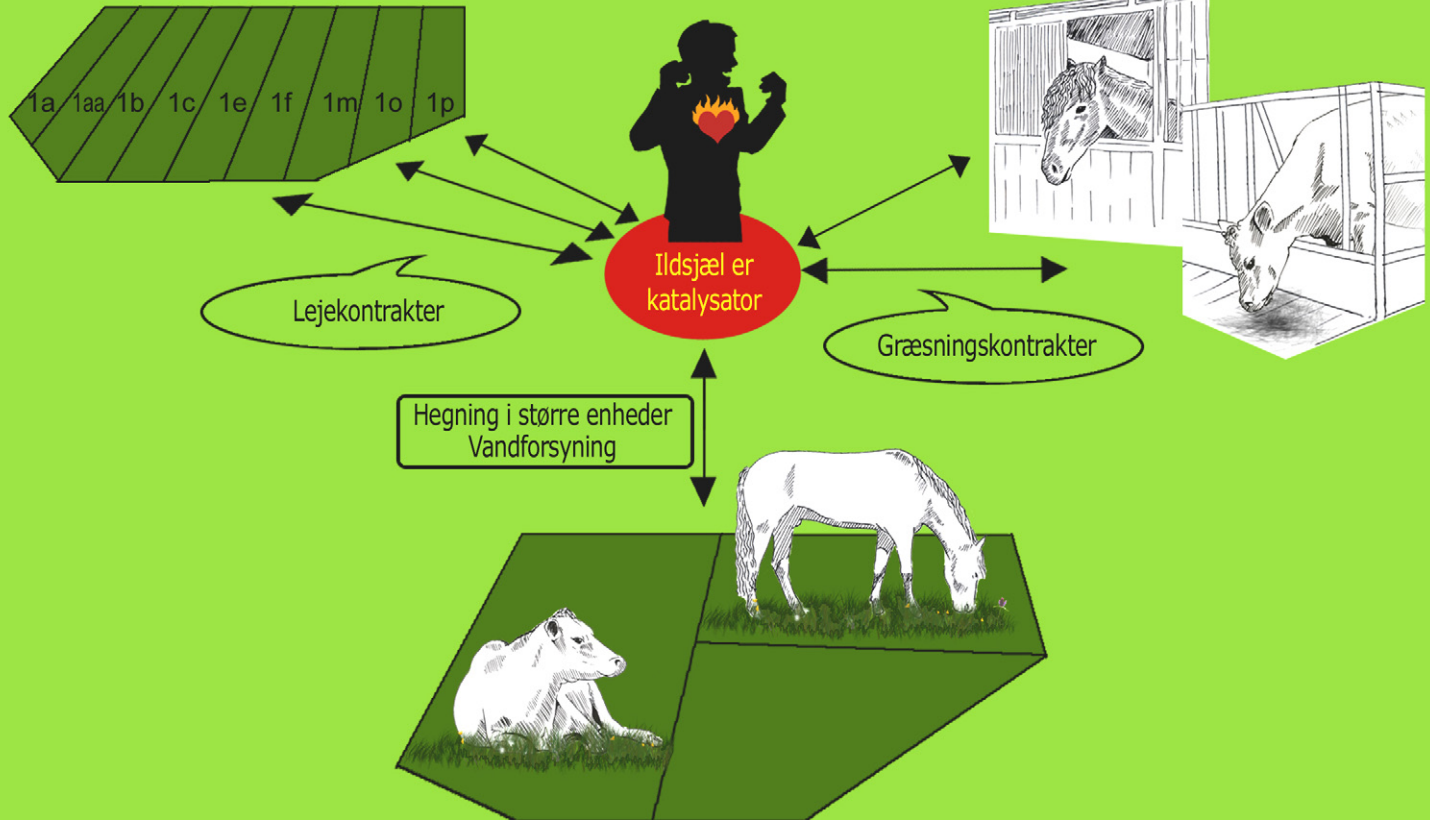

Deltidslandmænd som naturplejere: "Vinderslev og Mausing Møllebæk græsningsselskab"

Koncept for pleje af anden mands naturarealer med tredje mands dyr

Dyreløse ejere af små, uplejede naturområder

Naturløse dyreholdere

Ildsjæle i landdistriktet skaber fælles naturgoder

Naturkonsulent hjælper med at måle og formidle natureffekterne
Landbrugskonsulent hjælper med kontrakter

Baggrunden for etablering af græsningsselskabet

Engarealerne ved Mausing Møllebæk og Vinderslev udgøres af 22 ha og er ejet af 11 forskellige lodsejere. Inddeling i små lodder er vist på kortet. Det er ikke rationelt at drive så små arealer hver for sig. Derfor har flere af områderne også været ude af drift – til skade for naturværdierne og oplevelsen af ådalen. Der er behov for større enheder for at effektivisere driften.

Mange deltidslændmænd har et mindre dyrehold, så det kan være fordelagtigt at samarbejde om at leje græsningsarealer, tilse hegn, dyr, vandforsyning med mere.

Det er deltidslændmænd, der samtidig med at de har interesse for naturen på græsningsarealerne, ser en ekstra kvalitet i at kunne arbejde med dyreholdet i naturskønne omgivelser. Derudover er det også lettere at fremme naturen, når arealet forvaltes som en større enhed med mulighed for foldskifte.

Mange forbrugere vil gerne have kød af god kvalitet og vide, at kødet kommer fra husdyr, der er opvokset på naturprægede arealer. Derfor er der god grund til at få gang i afgræsningen.

Græsningsselskabets struktur

“Vinderslev og Mausing Møllebæk græsningsselskab” fungerer ved at en lokal ildsjæl, deltidslændmand Jørn Dall, lejer engarealerne af forskellige lodsejere, etablerer vandforsyning og hegn. Herefter viderelejer han arealer til de øvrige deltagere i græsningsselskabet, der hver især tilser egne dyr. Når der er behov for afløsning, i ferier o.l. er der mulighed for at aftale tilsyn med hinandens dyr. Græsningsselskabsformen giver således en større frihed for deltagerne, end hvis de hver især var alene om et dyrehold.

Græsningsselskabets dyr kommer fra to deltidslændmænd med kødkvæg, en fuldtidslændmand med kvier fra en malkekvægbesætning og heste fra en rideskole.

I et græsningsselskab er der behov for at udarbejde vedtægter. Det er vigtigt, at vedtægterne er klare og utvetydige. Det vigtigste i vedtægterne er formulering af formål med græsningsselskabet, klargøring af medlemsforpligtelser og regler for, hvordan selskabet kan opløses.

Arealerne, der benyttes af græsningsselskabet.

Som på mange andre engarealer er de enkelte lodder små, og det er ikke rationelt at drive dem hver for sig. Derfor kan det være en god ide at slå sig sammen om driften ved etablering af et græsningsselskab.

Græsningsselskaberne kan gøre det muligt at udnytte produktionen på arealerne - samtidig plejes naturen og arealerne holdes åbne.

Meget af vores natur er under tilgroning. Derfor er indsatsen gennem etablering af græsnings-selskaber af stor betydning.

Kombination af produktion og naturpleje

Græsningsselskabet lægger vægt på både at have en produktion og at udføre naturpleje. Der er forskellige areal typer med i græsningsselskabet, både arealer med lav gødningstilførsel og arealer, hvor der ikke tilføres gødning. Desuden inddrages et areal, som er under tilgroning, hvor der er behov for at driften genindføres. Arealerne ved Mausing Mølle er opdelt i tre folde: Kvæggræsning, hestegræsning og til skiftevis kvæg- og hestegræsning. Dette er bl.a. for at fremme naturindholdet med varieret påvirkning og for at have

græsningspauser, hvor planter kan nå at blomstre.

Nogle steder forekommer betydelige mængder af mose-bunke og lyse-siv. Disse arter kan dominere så meget at andre arter har svært ved at få plads. Desuden er foderværdien af disse arter lav i forhold til de fleste andre engplanter. På arealerne ved Mausing Mølle afprøves, hvorledes afpudsning kan hæmme disse to arter. Der er udlagt felter med og uden afpudsning, i foldene med kvæg-, heste og skiftevis kvæg/heste-græsning.

Område med meget lyse-siv.

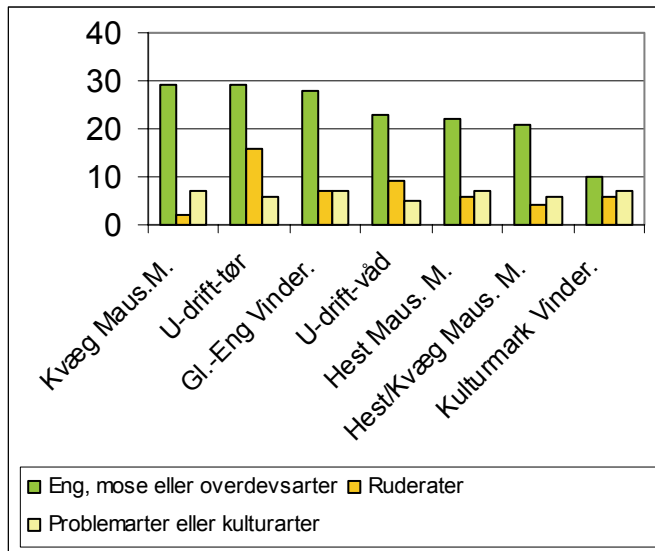

Afpudsning i demonstrationsfelter.

Får naturen det bedre?

Når der lægges vægt på pleje af engene er det dels for at holde landskabet åbent, dels for at bevare karakteristiske plantearter i engen. Det kan være vanskeligt for en landmand at vurdere, om de for engen karakteristiske

plantearter bevares. Derfor udvælges enkelte plantearter, som man holder særligt øje med. Det gøres ved at tælle op hvor mange planter, der er af den pågældende art på en udvalgt linie.

Antal plantearter på arealer i græsnings-selskabet – de grønne søjler viser de karakteristiske eng, mose eller overdrevs-arter.

Ved Mausing Møllebæk er engkarsen udvalgt som en positiv og let genkendelig art.

Afsætning af det producerede kød

Det at vedligeholde naturarealer kan være en fordel for alle de omkringboende. Ikke kun landmanden har glæde af arealerne. Mange steder er der f.eks. registreret en værdistigning på huse i nærheden af arealer, hvor naturplejen fungerer godt. Ved at købe kødet produceret på arealerne, er beboerne i området med til at sikre, at arealerne holdes ved lige.

Ved direkte salg til forbrugerne skal der skaffes aftagere til et helt dyr eller til flere slagtedy ad gangen. Landmanden skal også sikre sig, at køberen kan aftage kødet på en given dato, eftersom der ikke er en gårdbutik med frysekapacitet til større mængder kød. Desuden skal det aftales, hvorledes dyret skal parteres.

Priserne svinger, men for kødkvæg kan bruges følgende eksempel for et dyr med en slagtet vægt på 240 kg:

- Ved salg direkte til slagteriet er prisen per kg ca. 21 kr. dvs. i alt **5.040 kr.**
- Ved direkte salg til forbrugeren fås f.eks. 45 kr. per kg fars og 65 kr. per kg rent kød. Der regnes med et tab på 30 % til knogler m.v., som fraskæres. Der sælges stort set lige meget fars og rent kød. I alt ca. **7.525 kr.** (se tabel).

Der kan således opnås en højere pris ved salg direkte til forbrugerne, men der er også et betydeligt arbejde forbundet med at organisere salget. Produktet skal være i orden hver gang, for at salg direkte til en kundekreds kan fungere, og f.eks. ældre dyr sælges til slagteriet.

Salgspris:	Enheds pris	Samlet pris	Balance
84 kg fars	45 kr.	3.780 kr.	
84 kg rent kød	65 kr.	5.460 kr.	
I alt			9.240 kr.
Omkostninger:			
Slagtning		815 kr.	
Finpartering		900 kr.	
I alt			1.715 kr.
Ved salg direkte til forbrugerne i alt			7.525 kr.

Undersøgelser viser, at fedtsyresammensætningen i kød fra dyr, der ernæres ved afgræsning, er bedre end fra dyr opvokset på stald og ernæret af bearbejdet foder. Nogle forbrugere har derfor speciel interesse i dette produkt.

Projektet kan følges på nettet:

www.lrv.dk
www.natlan.dk

Inspiration fra andre græsningsselskaber kan findes på:

www.nordjysknaturkoed.dk
www.hammergaarden.dk/afgraeslaug.htm
www.dn-lokal.dk/lk397/graesningsprojekt.htm

Mange græsningsselskaber består af byboere uden jord, der samarbejder med en landmand, hvor de selv har tilsyn med dyrene på et naturområde i græsningsperioden:

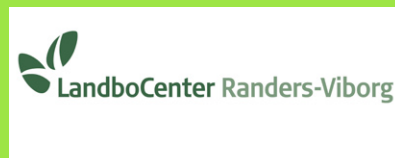
www.koklapperne.dk Værløse Naturplejeforening - Koklapperne.
www.hjnnatur.dk Hjortespring Naturplejeforening.

**Et demonstrationsprojekt om græsningsselskaber støttet af
Direktoratet for Fødevarerhverv**

**Gennemføres af Jørn Dall,
Natur & Landbrug
LandboCenter Randers Viborg**

Tegninger: Stinne Larsen